

ПОГЛЯД РЕДАКТОРА, ОПТИМІСТИЧНИЙ І НЕ БЕЗ ГУМОРУ

Десятий випуск „Мистецтвознавства”. Подія не менш історична, ніж святкова. Здається, навіть прихильно налаштовані читачі не дуже сподівалися, що СКІМ та її річник проіснують так довго. Втім, задекларовані надії на позитивні зрушення у мистецтвознавстві так і не збулися [1,11-22] Отож, думка, що „на порозі третього тисячоліття перед українською мистецтвознавчою наукою поставили дуже важливі завдання” [2,7] – залишається актуальною й надалі.

А тимчасом, із передбаченого зміни відбуваються лише в царині творчості – триває згасання і переродження автентичного народного мистецтва в одну з елітарних традицій, підживленої ідеями фольклоризму. Справді, суспільство з високими технологіями матиме щонайменше кілька мистецьких традицій, які відрізнятимуться способом акумуляції культурного досвіду [3,98].

Щішу народного мистецтва та міського ремесла нині заповнила історична реплікація (реконструкція більше пасує для лагодження археологічних пам’яток) стародавніх артефактів, якомога точнішого відтворення зброї, обладунку, одягу тощо. Твори майстрів-реплікаторів суттєво відрізняються від стилізаторських імітаційних виробів театральних художників для історичних вистав, кінематографу, хоч не можна відкидати провокаційної ролі останніх. Усі вироби виготовляють вручну із справжніх або подібних матеріалів традиційними техніками. Їх охоче купують бізнесмени та учасники клубів „історичної реконструкції”. В Україні найбільше відомі клуби „Вивернія”, „Рістанія”, „Росичі”, „Морна Галч”, що представляють добу Середньовіччя. Ча фестивалів і лицарських турнірів у Кам’яниці-Подільському, в с.Урич (Львів. обл.) та ін. відбуваються конкурси на найкращий костюм чи спорядження [4].

Три роки поспіль в Україні проходить фестиваль „Діти Ночі” – одне з музично-розважальних видовищ молодіжної „готичної” субкультури. Її учасники із середини 1990-х підтримують готичний рух Англії, Німеччини та Америки. Вони своїми мистецькими уподобаннями не тільки показують пристрасть до містики, жахів, а й до пошуків сенсу життя, підкреслюючи це довгим чорним волоссям, епатажним одягом з чорного оксамиту, шкіри, латексу, венилу, мережива, залізних ланцюгів, нашийників, корсетів, важких

черевиків та різноманітних дивовижних аксесуарів [5]. Отже, про які би неформальні об'єднання не йшлося (русичів, готів, запорожців чи повстанців Другої світової війни), важливим є їхнє прагнення до відтворення втрачених артефактів минулого, до реплікації знакових предметів різних субкультур. Досліджувати такі явища повинна культурологія, а точніше щойно заснований Інститут культурології Академії мистецтв України. До слова, після того, як культурологія стала титульним терміном для мистецтвознавства, виникли різні міркування щодо логічної співмірності культурології, антропології, етнології та естетики. Серед вчених також поширилися сумніви, чи можна називати згадані предмети наукою? Як у тому анекдоті:

Зустрілися двоє кумів-мистецтвознавців:

– Як здоров'я, як дружина, діти, наука? – запитує молодший.

– Дякую, куме, а про яку це ви науку натякаєте?

– Звісно ж, мистецтвознавство.

– А хто вам сказав, що мистецтвознавство – наука?

– Багато хто так вважає. А хіба ні?

– Мистецтвознавство – не наука... а приємна вишукана розвага.

– Добре, а що тоді культурологія?

– Культурологія, колего, зовсім інша річ... Це абстрактна й серйозна, глибоко індивідуальна розвага.

На завершення наведемо думку французького філософа Жіля Дельоза, який вважає, що наука – це спроба пояснити невідоме за допомогою суджень, які можуть бути істинними або хибними, тоді як для філософії характерним є створення таких концепцій, що наділяють людину унікальною здатністю „мислити інакше”, тобто не стандартно.

1. Станкевич М. Мистецтвознавство на межі тисячоліть // Мистецтвознавство '99: Наук. збірник. – Львів, 1999.
2. Слово Редактора // Мистецтвознавство '99: Наук. збірник. – Львів, 1999.
3. Станкевич М. Мистецтвознавчі аспекти теорії традиції // Народознавчі Зошити. – 1997. — №2 – С.91-99.
4. Шелегін Н Шелагін Н. Сотні років тому вперед // Дзеркало Тижня. – 2008. – №18.
5. Лізавенко З. Люди у чорному. Українські „готи”: пошуки депресивної романтики // Дзеркало Тижня. – 2008. — №25.

Михайло СЯНКЕВИЧ